

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 1/2003 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2002

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä toukokuuta 2003 lähettäessään hallituksen toimenpidekertomuksen (K 4/2003 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan samalla määrännyt, että puolustusvaliokunnan on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Pasi Lankinen, osastoesiupseeri Jyri Saanio ja erityisasiantuntija Hannu Vuorinen, puolustusministeriö
- pääsihteeri Harri Westerlund, Upseeriliitto ry
- pääluottamusmies Mikko Äikäs, Päälystöliitto ry
- sopimussihteeri Jorma Viiala, Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry
- puheenjohtaja Marja-Leena Karekivi, Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto ry
- varapuheenjohtaja Pekka Kaikumo ja koulutuspäällikkö Mika Rautiainen, Suomen Urheilusukeltajain Liitto ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puolustusvaliokunta on käsitellyt hallituksen kertomukseen sisältyviä puolustusvaliokunnan mietintöihin pohjautuvia lausumia.

Aluevalvontalain täytäntöönpano (HE 38/2000 vp)

Puolustusvaliokunta toteaa kertomukseen viitaten ja saamansa selvityksen perusteella, että aluevalvontalaissa säädettyjä lupamenettelyjä ja käytäntöjä voidaan pitää pääosin onnistuneina. Menettelyjä ja käytäntöjä tulee valiokunnan mielestä kuitenkin kehittää edelleen ja helpottaa mahdollisuuksien mukaan. Valiokunta katsoo, että aluevalvontalain täytäntöönpanoa koskeva eduskunnan lausuma voidaan poistaa.

Puolustusvoimien päällystön koulutusuudistus (HE 18/2001 vp)

Eduskunnan lausumassa todetaan, että hallitus antaa puolustusvaliokunnalle selvityksen päällystön koulutusuudistuksen toteutumisesta ja erityisesti sen vaikutuksista pätevän henkilöstön saatavuuteen siinä vaiheessa, kun uudesta järjestelmästä on saatu kokemuksia.

Valiokunta toteaa, että koulutusuudistuksen voidaan tähänastisen lyhyehkön kokemuksen perusteella arvioida tuottaneen myönteisiä tuloksia akateemisen koulutusohjelman eli sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintojen osalta, koska korkeakoulukelpoisten hakijoiden määrä on ollut noususuunnassa.

Muilta osin uudistuksen vaikutuksia on valiokunnan mielestä vaikea arvioida. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella on esimerkiksi epävarmaa, kykeneekö uusi koulutusjärjestelmä tuottamaan riittävästi päällystää korvaamaan opistoupseerikoulutuksen päättymisen aiheuttaman henkilöstövajeen. Valiokunta toteaa, että toimenpidekertomuksessa tulisi arvioida yksityiskohtaisemmin koulutusuudistuksen seurauksia suhteessa henkilöstön tarpeeseen, esimerkiksi erityisammattitaitoa edellyttävän henkilökunnan osalta. Valiokunta toteaa, että lausuma on tarpeen säilyttää toimenpidekertomuksessa.

Varikkojärjestelmä; henkilökunnan asema (VNS 2/2001 vp)

Eduskunnan vastauksessa valtioneuvoston selontekoon edellytettiin, että varikkojärjestelmän muutosta tarkastellaan varikkokohtaisesti ja muutos toteutetaan siten, että henkilökunnalle tarjotaan lähinnä koulutusta vastaavaa työtä, ja että elinkaareltaan päättymässä oleva kalusto huolletaan siirtymäkauden ajan nykyisissä varikoissa.

Puolustusvaliokunta piti vuoden 2001 toimenpidekertomusta koskevassa lausunnossaan (PuVL 2/2002 vp) välttämättöminä toimenpiteitä, joilla pyritään minimoimaan organisaatiomuutoksista henkilöstölle aiheutuvat haittavaiikutukset.

Valiokunnalle on toimitettu puolustusministeriön asettaman vuoden 2001 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon toimeenpanoa oh-

jaavan työryhmän toukokuussa 2003 annettu väliraportti. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että organisaatiomuutosten täytäntöönpanoa varten perustetut paikalliset työryhmät ovat olleet erittäin tarpeellisia. Valiokunta korostaa, että puolustusvoimien on pyrittävä kaikin käytettävissä olevin keinoin ja yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa välttämään irtisanomisia.

Valiokunta yhtyy edellä mainittuun lausuntoonsa (PuVL 2/2002 vp) viitaten työryhmän kehittämisesityksiin, joiden mukaan mahdollisissa tulevilla lakkauttamisprosesseissa tulee kiinnittää korostettua huomiota siihen, että asiaan liittyvät oleelliset päätökset, keskeiset käskyt ja menettelytapaohjeet annetaan ajoissa. Rakennemuutosten yhteydessä tulisi joukko-osastoille antaa riittävästi aikaa siirtää henkilöstöä ennakkoivasti.

Kaikkia vuoden 2001 selonteon mukaisia organisaatiomuutoksia ei ole vielä toteutettu. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus tulevilla toimenpidekertomuksissaan raportoi selonteon ja kaikkien siihen liittyvien eduskunnan lausumien toteutumisesta.

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää perustuslakivaliokunnalle,

että perustuslakivaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 9 päivänä syyskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kauko Juhantalo /kesk	Seppo Lahtela /kesk
vpj.	Jaakko Laakso /vas	Reijo Laitinen /sd
jäs.	Tarja Cronberg /vihr	Eero Lankia /kesk
	Tony Halme /ps	Olli Nepponen /kok
	Reijo Kallio /sd	Tuija Nurmi /kok
	Bjarne Kallis /kd	Lauri Oinonen /kesk
	Saara Karhu /sd	Antti Rantakangas /kesk.
	Antero Kekkonen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Antti-Juha Pelttari.